

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

De Visitoribvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

DE VISITATORIBVS.

CVra Pastoralis hoc à nobis de-
scit, vt ad Animarum, quas pro sua
diuina misericordia is fidei nostræ con-
credi voluit, salutem procurandam, om-
nia paternæ sollicitudinis officia exequa-
mur sanctè in primis, & diligenter.
In ijs sanè officijs, quæ permulta qui-
dem illa sunt plena laborum, pleraque
vigiliarum, vnum est etiam porrò mul-
tis nominibus Gregi à pastoribus debi-
tum, & pascendis curandisque anima-
bus necessarium, Visitatio scilicet; Quæ
spiritus sancti doctrina salutariter in-
stitutam, sacra œcumenica Tridenti-
na Synodus ab vniuersis, & singulis quo-
rum interest, ita accuratè præstari san-
ciuit, vt propriam quique diocæ-
sim per seipsos, aut si legitime impedi-
ti sunt, per alios, si quotannis totam
propter eius latitudinem visitare non
poterunt, saltem maiorem eius par-
tem visitent; sic tamen, vt tota bien-
nio per se, vel per visitatores com-
pleatur.
Animaduertimus autem non posse per
seipsum Archiepiscopum solum huius
diocæsis totius, quæ longè lateque pa-
ret, Visitacionem ad constitutum bien-
nij tempus ex Tridentino præscripto
plenè absoluere; tum præterea concilii
Prouincialibus, & Synodis diocæ-
sanis, & Visitacione item Apostolica,
quam Reuerendiss. Episcopus Fama-
gustanus in Vrbe diocæsi que prouiden-
tissimè executus est; & instructionibus
præterea pro temporum ratione vario
de genere editis, multa sanè quidem de
creta esse, vel de clerici vita, vel de diui-
norum officiorum cultu, vel de functio-
num ecclesiasticarum religiosa diligen-
tia, vel de ecclesiarum ornatu, vel de
earum instauratione, vel de ecclesiasti-
cæ suppellectilis apparatu, vel de po-
puli disciplina, vel de omni denique in
Christiana spiritualisque vitæ officijs
progressu vtiliter confecta: quæ sanè,
vt perpetuam executionem habeant, per-
petuam multorum Archiepiscopi coo-
peratorum diligentiam, & curam adhi-
bendam esse cognouimus, præter Ar-
chiepiscopi, ac vnius etiam Visitato-

Sess. 24. de
cret. de re-
for. c. 3.

ris generalis officium.
Itaque ea inita est à nobis deliberatio,
vt quò diligentius, & visitatio vniuersa
absoluatur, & in executionis vsum per-
petuò salutaria decreta inducantur; ec-
clesiastici aliquot homines, spectata
morum probitate, prudentia, doctrina,
disciplinæque ecclesiasticæ vsu periti de-
ligerentur, quibus tum visitandi, tum
nem executionem procurandi promo-
uendive munus committeretur.

De numero, & officio Visitatorum.

Dvo igitur Præfecti, & Visitatores
generales ab Archiepiscopo con-
stituuntur ad biennium.
Liberumque sit Archiepiscopo, confirma-
re, seu prorogare officium semel, & plu-
ries arbitrio suo.

Visitatores
generales
quot eorum
que munit.

Eorum iurisdictio, & auctoritas ad om-
nia tam ciuitatis, quàm diocæsis loca,
omnesque personas, quouis etiã dignita-
tis, & honoris gradu illustres pertineat.
Potestatis facultatisque literæ patentes
fidem faciant, quæ vtrique indistinctè
competat, siue visitacionibus incumbat,
siue non: ita tamen, vt quedam
ampliores facultates illis competant,
cum reipsa visitant loca diocæsis, quàm
cum in vrbe etiam in visitacione sunt,
vbi facilis est omnibus recursus ad Mi-
nistros alios constitutos, scilicet Vica-
riunt generalem, & ciuiliunt, vel crimi-
naliunt causarum, tum etiam ad Pœni-
tentiarium, & Archiepiscopum in casi-
bus conscientie.

At verò, vt suscepto oneri plenius com-
modiusque satisfaciant, alter ciuitatis,
alter diocæsis visitacionibus præcipuam
curam habeat.

Is, cui ciuitatis visitanda prouincia da-
ta erit, visitet quotannis collegiatis ec-
clesias in primis, & loca pia insigniora,
ab eisque rationes administrationis exi-
gat ad præscriptum Concil. Trident.
tum verò hoc idem officium præstet er-
ga reliquas ecclesias, scholas, & pia lo-
ca; illis tamen exceptis, quæcumque ip-
se Archiepiscopus, vel Vicarius gene-
ralis eodem anno visitarit, aut visitan-
da reseruarit.

Qui verò diocæsi dabit operam, si pro-
pter locorum interualla integram ne-
quiuerit,

Sess. 24. de
de refor.
cap. 9.

quiuerit, at maiorem eius partem visitare ita procurabit, vt omnino ante exitum biennij curriculum vniuersa diocesis loca ipsemet visitarit.

Præsent congregationi hebdomadaria, ac alijs extraordinarijs Visitacionibus absente Archiepiscopo, & Vicario generali: idque officium sit maxime eius, qui ciuitatis visitationi præerit.

In Visitacionis, & Præfecturæ suæ munere ea omnia officia præsent, regulasque seruent, quæ infra Visitatoribus communitè præscribimus, eò diligentius, quòd ipsis vniuersè ea cura demandatur; alijs vt plurimum elaborandum erit in certis, vel ciuitatis, vel diocesis regionibus.

Eam ob causam erunt eorum visitationes, præsertim diocesanæ, aliquantò magis compendiarie quam aliorum visitatorum.

Alij visitatores inferiores, eorumque munus.

Sint verò duodecim alij Præfecti, & visitatores ad biennium constituti, confirmandi, vt supra pro libera voluntate Archiepiscopi: quorum sex singulis partibus Ciuitatis, seu regionibus, alij sex singulis sex partibus diocesis Præfecti, & Visitatores constituti sint, vt infra.

Primæ regionis capita.

Primæ regionis Præposituræ capita plebium tredecim.

Soma.

Arsagum.

Mezana.

Galaratum.

Fraffinetum.

Corbetta.

Parabiagum.

Rosatum.

Casoratam.

Decimum.

Rhaudum.

Trenum.

Cesatum.

Secundæ regionis capita.

Secundæ regionis Præposituræ capita plebium 8. & præterea oppidum id est parochiale.

Vallis Leuentinæ.

Vallis Blenij.

Vallis Riperiarum.

Vallis Capriaeca.

Porletia.

Canobium.

Vallis Traualia.

Legiodunum.

Besutium.

Angleria.

Arona sola. Oppidum cum cura.

Tertiæ regionis Præposituræ capita plebium septem.

Arcisatum.

Varisum.

Applanum.

Castrum Seprium.

Olgiatum Olonæ.

Dairagum.

Neruianum.

Quartæ regionis Præposituræ capita plebium 8.

Gallianum.

Marlianum.

Alliatum.

Seuesum.

Desum.

Modoetia.

Bolatam.

Bruzzanum.

Quintæ regionis Præposituræ capita plebium, 11. præterea Parochia vna separata.

Dersum.

Bellanum.

Perleidum.

Varena, cura sola.

Vallis Saxina.

Leucum.

Olginatum.

Brippium.

Astum.

Vglonum.

Incinum.

Massalia.

Sextæ regionis Præposituræ capita pleb. nouem, præterea tres Vicariatus.

Vicomercatum.

Triuiliu.

Sforzatica.

Vaprium.

Gorgonzola.

Meltium.

Septala.

Chignolum.

Melegnanum.

Sancti Iuliani.

Locatum.

S. Donati.

Segratum.

Tertiæ regionis capita.

Quartæ regionis capita.

Quintæ regionis capita.

Sextæ regionis capita.

Vicar.

Vicar.

Dd 4 Verano

Metropoli-
tanz visit.
ad que per-
tinet.

Veruntamen ecclesia ipsa Metropoli-
tanz Archiepiscopi, vel Vicarij gene-
ralis, vel Visitatorum generalium, aut
eius quem Archiepiscopus, nominatim
ad id delegarit, visitationi, & præfectu-
ræ sit reservata: excepto, quod quod ad
curam sanctæ Teclæ, & alia ad id perti-
nentia commissa Præfecto, & visitatori
portæ orientalis; quò verò ad ecclesia-
sticas personas curæ illius visitatori cõ-
missa censeatur, in cuius Porta quæque
illarum habitat.

Singulorum
visitatorum
inferiorum
munus, &
iurisdictio.

Singuli potissimum incumbant ad-
ministrationsi sibi sigillatim, ac nomina-
tim commissæ, siue visitando, siue etiã
extra visitationem: eorum tamen facul-
tas visitandi se extendat etiam ad alias
partes omnes tum civitatis, tum diocæ-
sis; vt cum vsu venit Archiepiscopo, vel
ob impedimentum alicuius eorum, vel
ob aliam causam, per alium visitatio-
nem aliquam obire extra regionem il-
li sigillatim attributam, nulla mora sit
sine aliarum literarum expeditione, &
necessitate.

Horum etiam visitatorum, & Præfecto-
rum in suo munere Iurisdictio comple-
ctatur omnes personas, vt dictum est su-
pra de visitatoribus, ad præscriptum li-
terarum singulis concedendarum.

Ijs Visitatoribus, & Præfectis, quibus
potissimum Regionum Diocæsis certa
cura commissa est, dentur quædam am-
pliores facultates in Regione illa, præ-
sertim in foro conscientie, quo tempo-
re visitationem obeunt: quæ minus ne-
cessariæ sunt vrbis Reg. visitatibus, quo-
niam ibi facilis est aditus Vicariorum,
& Pœnitentiarij, & Archiepiscopi pro
ratione cuiusque indigentia.

Præter annuas visitationes, quas in om-
nibus locis sibi commissis integrè obi-
bunt, adhibito Notario, vel scriptore,
qui Clericus sit, si haberi potest, sæpius
per annum, tum ecclesias, tum domos
clericales, tum in hospitalibus Pau-
perum curam, & tractationem impro-
visò visitabunt, & in Civitate, & in
Diocæsi.

In Civitate frequentes adhist, modò
vnus modò alius lectionibus communi-
bus Cleri, tam in Archiepiscopatu,
quàm in Collegio Braidæ, scilicet de

câsibus conscientie, de explicatione
Euangelij, & eiusmodi.

Tum etiam verò singuli quàm sæpissi-
mè possunt, lectionibus suarum quisque
Portarum Regionumve præsent.

Præsent congregationi Parochorù me-
struæ suæ quisque Regionis.

In Diocæsi adhist sæpè congregationsi-
bus foraneis, etiam ex improviso.

Congregatio generalis omnium visita-
torum habeatur coram Reuerendis. Ar-
chiepiscopo per plures dies continuos,
vt opus erit, ter in anno statutis tempo-
ribus, scilicet post Epiphaniam, ante
Statam congregationem generalem Vi-
cariorù Foraneorum, in octava Paschæ
Resurrectionis Domini N. Iesu Chri-
sti, In octava item corporis Domini.
Conueniant præterea simul sæpius, vt ius-
serit Archiepiscopus.

In illis congregationibus Archiepisco-
po referant, eumq; consulant de difficul-
tatibus, & dubijs grauioribus occuren-
tibus in eorum officio.

Conferant inter sese diligenter, vt om-
nes eadem ratione, & præscriptis regu-
lis conformiter munus suum obeant, de-
cretaque exequantur: quod magnam
facilitatem asserre solet omni execu-
tioni.

Conueniant semper omnes ad congrega-
tiones generales Vicariorum Forane-
orum quascunque, tum ordinarias,
quas quomodocunque in Civitate ha-
beant.

Cum Mediolani sunt, etiam ij quibus
visitatio Diocæsis præcipuè commissa
est, conueniant tamen semper congrega-
tione hebdomadar. visitationum.

Ne visitent vlla de causa nisi vrgentissi-
ma loca Diocæsis à Natiuitate Domi-
ni vsq; ad cõgregationem Vicariorum
Foraneorum ante septuagesimam habẽ-
dam: sed tunc incumbant preparationi
visitacionum anni ineuntis.

Sic etiã intermittant visitationes omni-
no per octo dies ante, & post Pascha Re-
surrectionis; & rursus à festo Ascensio-
nis vsq; ad octauã Corporis Christi.

In visitatione seruent exactè instructio-
nes editas in Concil. Trident. & Pro-
uincialibus, præsertim primo, & quar-
to: tum præterea quæ infra descriptæ
sunt,

sunt, aut in dies ab Archiepiscopo ad-
dentur.

Adhibeant sibi ad vsum visitationis, vt
opus fuerit, prerogatorium propediem
edendum cura nostra: in quo summatim
descriptæ sint omnes sanctiones Conci-
liorum Triden. & Prouincialium, & Die-
cesanorum, necnon & instructionum hu-
ius ecclesiæ præsertim de fabrica & sup-
pellectili Ecclesiæ; quò diligentius incu-
bant eorum plenæ executioni.

Quæ potissimum cura visitatoris præ-
standa sunt.

De fabrica, & suppellectili ecclesia-
stica generatim.

Tollantur fenestæ super altaribus,
vbi potest; si non potest, provideat-
ur periculis.

Item lateralis rectæ altaribus.

Adhibeantur clathræ ferreæ fenestris,
præsertim parochialibus.

Item vitro, & rete æreo, vel tela ma-
niantur.

Capellis præsertim maioribus fornix
fiat.

Accommodetur omnino spatium inter
altare maius & cancellos.

De altari extruendo, vndiq; obturatis
foraminibus, eiusq; bradellæ mensura,
septis, integumento, fenestella, tintinna-
bulo, clauis pro biretto, coronice scabel-
li altaris, telari, tela cerata si consecra-
tum sit, aut aliàs tabulato super mensa
non consecrata, ac de Pallio, tobaleis,
cruce, tabella secretorum, ac reliquo ne-
cessario apparatu, executio decreti dice-
ces. 4. decre. 25. & Visitationis apostoli-
cæ; scilicet demolitionis, vbi cautio
non detur accommodandi ad formam
instructionum.

Septum secundum in capellis amplis.

Tollantur gradus super altari, qui sint
contra instructiones.

Præparentur mensæ consecrandæ in al-
taribus maioribus Parochialium; id-
que ante visitationem nostram cuiusq;
loci.

Tollantur altaria, quæ sunt in loco Ba-
ptisterij construendi.

Item quæ nimium vicina altari maiori,
vel inter se.

Capellæ minores mensura constituta,
aut tollantur, aut aptentur.

Accommodentur ad formam; tum ca-
pellæ, tum gradus earum, & altarium, &
altitudo pavimenti quantum potest, vt
vt inter se respondeant.

Accommodentur gradus vbique, vt sint
impares.

Porticus, aut vestibulum, saltem Paro-
chialibus ecclesijs, quâ primû poterit.

Pavimentum ecclesiæ non ex lateribus
deinceps.

Amoueantur omnino loca superiora ec-
clesijs, vbi profana seruentur, vel dor-
miatur, vel habitetur.

Tabulatum diuisionis ecclesiarum fiat
saltem in parochijs.

Accommodatio oratoriorum vbi non
celebratur, omnino, vel demolitio.

Vt nulla ornamenta, nullæ picturæ intus
vel foris profanæ sint.

Emendatio errorum in sacris imagini-
bus, earumque ornatu, ex Concil. Prouinc.
1. titulo, Quæ seruanda in sacris
imaginibus.

Requisitio à Rectoribus ecclesiarum pro
emendatione.

Tractatio cum pictoribus, & artificibus
in posterum, vt non nisi probatas ima-
gines sacras efficiant, ex eodem Prouinc.
1. tit. Quæ seruanda in sacris imaginib⁹.

Campanilia accommodentur, vt ascen-
di possint.

Item crux in summitate eorum.

Funes campanarum accommodentur.

Duæ saltem campanæ Parochialibus, si
potest.

De bonis fabricæ in propriû & vtiliore
vsum erogandis. Pro. 2. tit. 3. d. 18.

Sigillatim subitò exequenda.

Altarium demolitio, vbi facièda est.

Altarium portatilium contractio,
si non ad mensuram.

Sepulcrorum quæ extant, amotio.

Sepulcrorum obstructio, si loco prohi-
bito.

Amotio bradellarum & sedilium ab ec-
clesia, & huiusmodi impedimentorum.

Item profanarum suppellectilium, aut
rerum.

Item

Item locorum superiorum, vbi dormitur, vel habitatur, vel profana seruantur.

Dilaniatio corporalium, & purificatoriorum, rerum indecentium ratione mensurae, vel sordium, quae purgari non possunt.

Profanatio calicum & patenarum indecentium.

Clauis & obstructio portarum laterali-um.

Dilaniatio Missalium, & Breuiariorum, & Tobalarum, & superpelliceorum, ac sacrorum indumentorum, quae in illa Ecclesia toleranda non videntur.

Amotio arborum, vitiu, stipitum, & huiusmodi in coemeterijs, & locis sacris.

Item ramorum incisio, qui obsunt parietibus vel tectis ecclesiae.

Quibus aliquod spatium dari potest; non tamen ultra duos menses in ciuitate, & tres in dioecesi.

Altarium reconcinnatio ad mensuram.

Item bradellarum altarium.

Coopercula altaribus, si fiant vel ex ligno vel ex tela.

Tela ad tegenda altaria.

Telare altari adhibendum.

Septa altarium, quae cancellis ligneis fieri concessum erit. (ve

Tecta altariu lignea, aut ex tela, serico-

Fenestella pro vrceolis.

Tintinnabulum, siue campanula ad vsum Missae.

Cruces singulis altaribus adhibendae.

Candelabra item.

Bacilula, & Vrceoli.

Tobalez, & pallia, Planetae, & sacrae vestes pro vsu altarium ad praescriptum

Visitationum pro ratione suppellectilis omnino necessariae.

Confessionalia.

Tapetum, vel clathra, vbi sacerdos induitur in sacrario.

Antiportae sacristijs ecclesiarum collegiatarum, & Parochialium.

Lauacrum in sacristia.

Tabulata diuisoria marium a foeminis in ecclesijs curatis.

Vasa aquae sanctae.

Tres portae in facie ecclesiae.

Quibus spatium dari potest vsque ad sex menses.

Baptisterium cum suo sacrario.

Cancelli altaribus ex marmore, vel ferro, facta cautione.

Abacus, siue Armarium pro sacris vestibus seruandis, & omni sacro apparatu.

Septum coemeteriorum ex muro.

Secunda pixis, vbi tantum est vna.

Quibus aliud spatium arbitrio visitatoris, pro ratione magnitudinis impensarum, & reddituum ecclesiae ac populi, ac aliorum quae praestari debent, vel aliorum fructuum huiusmodi impense attributorum, dari potest.

Ligneum tabernaculum, vbi non est, vel vbi etiam sit, sed incongruum, maiestati ecclesiae, & nobilitati loci.

Sacella, siue cappellae, & altaria, quae cessum erit exstrui, vel remanere.

Locus honorificus pro reliquijs.

Reliquarium.

Sacrarium in cappella maiori, vel sacristia, aut prope.

Pauimentum ecclesiae.

Contignatio laqueata, quae dicitur soffitta, seu fornix ecclesiae.

Thuribulum & nauicella ex argento, vbi fieri potest.

Tobalez, Pallia, Planetae, & sacrae vestes, pro ornatu & vsu altarium, & ministrorum, ad praescriptum instructionum

pro ratione suppellectilis plenae.

Tecta altaribus ex marmore, aut ex alio opere honorifico.

Reliqua item ex instructionibus.

Loca, & formae pro fabrica materiali, iudicio Visitatorum & Praefectorum

statuenda & exequenda.

Altaris maioris locus, & item chorij, & Cancellorum illius.

Reliquiarum, & item sacrorum oleorum.

Baptisterij situs, ac Sacrarij vicini.

Iudicium de septo ferreo, vel ligneo, altaribus, & Baptisterijs ex visitatione

Apostolica, & instructionibus.

Item de altero sacrario penes altare maius, vel sacristiam.

Item de sacro oleo infirmorum Promou-
cial. 3

V. A. 14. 16.

4. 14. & 16.

467. 55.

Instr. fabric.

71.

Pag. 91. 1. 2.

11.

cial. 3. de sacram. Dicecef. 4. decr. 19. vbi conceden. feruari aliquando domi; & tunc designatio loci ad formam instr.

Altarium etiam, & capellarum, que reparanda, quæve demoliendæ sint, & qua forma, ex probatis in instruet.

Fenestellæ vrcolorum.

Clauis pro birreto sacerdotis celebrâti.

Tintinnabuli.

Campanilis.

Fenestrarum.

Ambonis locus & forma designetur, vbi construi potest.

Suggesti item, vbi non fiat Ambo.

Numeri, & loci Confessionalium, & reliqua praxis tota de confessionalibus, eorumq; forma & tabellis affixis, & capfulis remotis.

Ianue certæ, & locus in Ecclesia feminis separatim à viris.

Loci sedilium virorum & mulierum.

Loci sepulture sacerdotalis, & aliarum, præsertim communium pro populo: tû priuatarum, si quando concedendæ erût à nobis.

Crucis cœmeterij.

Capellæ paruulæ in Cœmeterio vbi potest.

Vasis aquæ sanctæ in Cœmeterio.

Carnerij in Cœmeterio.

Ostiorum trium Cœmeterijs cum sera & clauis.

Clausuræ Cœmeterij.

Designatio, & deliberatio, que ecclesiæ custodiri non possunt à profanis, & sordibus, & ideo demoliendæ ex vifitatione Apostolica.

In sacristia.

Armarij.

Lauatorij.

Oratorij.

Loci scripturarum de reliquijs.

Scripturarum ecclesiæ.

Literarum Pontificiarum, & eiusmodi, ad officij Rectoris curam pertinen.

Librorum Parochialium, scilicet.

Baptismorum, Matrimoniorum &c.

Labij olei lampadæ.

Loci pro diuersa suppellectili crassiori ad vsum ecclesiæ.

Domus Parochialis.

Fenestellæ in ea pro oleo sacro infirmo

rum in his parochijs, vbi aliquando asseruari ibi necesse sit.

Transitus domus Parochialis, vbi opus sit, sine seruitute Cœmeterij, vel Ecclesiæ.

Deuatiatio viæ publicæ, vel aliæ seruitutis Cœmeterij loci processionum quotidianarum circa ecclesiam.

Loci, & causarum, vbi vna tantum particula Sacræ Eucharistiæ deferri debet, P.L. de Euchar. pr. 2. tit. 1. decr. 11.

Prout. 1. pa. 8.
5. Duas aut.
Pr. 2. pag. 62.

Ratio impensæ fabricæ, & suppellectilis ecclesiæ.

IN singulis ordinationibus, quibus impensa facien. est à beneficiato, taxetur summa impensæ cum præfinitione termini, vt puta centum singulis annis vsq; ad perfectionē operis impositi, vel emptio pixidis intra tres menses, vel etiã taxatio pretij, scilicet pixidis triû, sex, decem aureorum, vel plurium, pro ratione ecclesiæ eiusq; reddituum.

In huiusmodi etiam, cum facien. sunt à Populo, præfinitur tempus quâ tum potest, iudicis vel cõsulibus prius iudicis.

Vbi non constat, an ad Rectorem, vel ad Populum pertineat impensæ; dicatur absolute, fiat Pixis, &c. non assignando onus impensæ magis ad populum, quàm ad Rectorem.

Vbi etiam constat ad Rectorem pertinere, speratur tamen adiumentum à Populo, caueantur verba in ordinatione, quibus populus videns obligationem sacerdotis, retrahatur ab ornatu & subuentione ecclesiæ; sed vel de consensu statuat, quid Populus, quidve Rector præstet, vel dicatur absolute, fiat Pixis, &c. non assignando cuiquam illud onus; monendo tamen sacerdotem, vt (quid quid à Populo habere potuerit adiumenti, vel non) ipse omnino spatio constituto præstet: de qua monitione constet in actis vel taxetur sacerdos: verbis, quibus præsupponitur adiumentum dandum à populo illi operi, vel taxæ sacerdotis esse in adiumentum populi ad illud opus exequendum.

Regula sit, vt cum ecclesiæ redditus suppetunt commodæ ad omnes impensas, non compellatur populus nisi ad Cœmeterij

V. A. tit. de
cœmet pag.
466.

terij impensam; præterquam vbi consuetudo esset populo etiam præstandi, quæ communiter est in territorio Bergomensis, in ditione Helueticorum, in locis etiam alijs, præsertim montanis, & remotioribus ab vrbe.

Si verò non suppetunt fructus Ecclesiæ præter victum sacerdotis, tum quod deest Parochiali Ecclesiæ, ac ædibus Parochialibus, in fabrica, suppellectili sacra, vel clerici sustentatione, curandum est impensa Populi.

Pag. 367. de
ca. 35.

In alijs verò Altaribus quâ maiori, seruetur decretum diœc. 4. de eo genere. Si pro ratione reddituum partiendum est onus impensæ inter Parochum & Populum, semper assignentur potius sacerdoti, quæ pertinent ad paramenta, tabuleas, corporalia, & huiusmodi, & reparatio Altaris maioris.

Populo verò potius quæ pertinent ad Baptisterium, campanas, campanile, muros, tectum, & pavementum, ianuas Ecclesiæ: quoniam ad hæc populi propensiores sunt, ac existimant se magis teneri.

Quæ ad sacram Eucharistiam, communiter assignentur præstanda sumptu scholæ Corporis Christi; nisi illius magna inopia aliquando cogeret adiuumentum illi dari à Parocho, vel vniuerso populo, præter frequentes oblationes & eleemosinas, quæ cura etiâ parochi querendæ erunt à Populo eius scholæ, & harum impensarum nomine, vt opus fuerit.

In taxandis capellani fructibus pro reparatione & ornatu, habeatur ratio, ne grauetur redditus pro rata, quæ assignaretur mercenario implenti onera & munera illius capellæ ad rationem præscriptam, decret. diœc. 2.

Si verò titularis valde inops esset, aliquid amplius poterit relinqui ipsi arbitrio Visitatoris, reliquum applicari impensæ faciendæ.

De fructibus etiam beneficiorum vacantium, vel debitis Altaribus ad Missas non celebratas, attribuantur fabricæ, ornamentis, & suppellectili sacre, & alijs necessitatibus eorundem ecclesiæ, & altarium, vbi alij non sint, qui de iure teneantur, vel sponte præstent.

Vltimum remedium pro hac impensâ

fit, quando alia vice omnes defunt, sua perferere à toto seruitio vel parte eius capellæ per aliquod tempus, & quod in hoc impenderetur si à mercenario præstandum esset, assignare eidem impensæ, facultatemq; dare titulari qui inops sit, suscipiendi in alio altari vel ecclesiâ eleemosinam cum onere Missarum, loco illorum fructuum, qui subtrahuntur pro impensâ altaris: hæc q; ratio seruetur etiam in capellis & altaribus mercenarijs, quæ non habent vnde reparantur & ornentur alia ratione, vt in decret. diœc. 4.

In his quæ minutiora sunt, vt clauis rerum sacrarum & ecclesiarum, corporalia, purificatoria, vasa pro sacris oleis, cutula hostiarum, & corporalium, vas pro illis lauandis mantilia pro ablutione manuum, & huiusmodi, non excusetur Rector vllò quouis inopiæ prætextu, quominus etiam negligente populo ab ipso præstentur ordinationis tempore constituto.

Quæ nobiscum, vel cum præfecto nostro fabricarum ecclesiasticarum consultare debent.

Situs Altaris maioris cum sua clathra in collegiatis ecclesijs, & parochialibus.

Collocatio Baptisterij.

Item Sacrastræ nouæ.

Item Campanilis noui.

Item Cœmeterij noui.

Item domus parochialis nouæ.

Deliberatio de facultate clathrorum ligneorum.

De Reliquijs sacris.

Recognoscant sacras reliquias ex monumentis antiquis, aut schedulis affixis, aut testibus; & inspiciant item si commodè possunt. Indicem summarium illarum conficiat ad formam præscriptam in decretis Cancellariæ.

De Indulgentijs.

Recognoscant eas ex monumentis antiquis, aut testibus. Indicem item vt supra conficiant.

De

De bonis Ecclesiasticis.

Inventarium bonorum ecclesiasticorum, & piorum locorum sitorum in singulis parochiis, etiam per publicationem monitoriarum, & compulsuarum.

Coactio ad soluendas decimas, his qui prætendunt exemptiones; nisi eas ostenderit ex Concil. Prou. 3. Dioc. 4.

Item ad soluen. in agro, & ex omnibus fructibus, ex Conc. Prou. 3. §. 4.

Recognitio decimarum ecclesiarum à laicis possessorum ex p. 3.

Recognitio vnionum p. 1.

Item locationum ad longum tempus, p. 1. p. 2.

Recisio alienationum illegitimarum, etiam cum pacto confirmationis, non tamen secuta p. 2.

Recognitio Inventarij bonorum, & iurium p. 1.

Inuentarium authenticorum bonorum ecclesiasticorum, vel piorum locorum existentium in territorio cuiusq; parochialis, facta publicatione monitoriæ.

De Archiujs constituendis.

Curet visitator omnino in primis institui vnum vel plura Archiua in singulis Plebibus in sacristia ecclesie plebanæ vel alijs, & ecclesijs pferim insignioribus illius Plebis, in quibus possint tutò custodiri, in quibus Archiujs redigant omnes scripturas ecclesiarum inferiorum ad formam decreti Provincialis.

Idemq; fiat in ecclesijs Ciuitatis.

In singularum ecclesiarum visitatione conscribatur inuentarium scripturarum; cuius copia altera sit penes Rectorem ecclesie illius de cuius interesse agitur, altera penes Archiuistam, tertia penes acta Visitatoris in Cancellaria recondenda: tum iubeat scripturas illas omnes authenticas, & alias quæ momenti alicuius sint, afferri ad Archiuium constitutum pro illa ecclesia, retenta copia, vel transumpto authentico deferenti, si ipse voluerit.

Constituatur Archiuista in Archiujs Diocesis literis patentibus Archiepiscopi; qui sit Notarius, cum auctoritate

transumptandi authenticas scripturas, vt possint Rectores ecclesiarum illis vti, cum opus erit.

Constituatur taxa modica ipsi Archiuiste, quando edet instrumenta.

Quæ instrumenta opus erit transferre Mediolanum, vt transumptentur, in Archiuio Archiepiscopali, deferantur per Archiuistam, vel Notarium substitutum Cancellariæ, eumve qui conscribit acta Visitatorum, neque exeant de eorum manibus.

Si quando tamen necesse fuerit iussu Vicarij Generalis, seu Visitatorum generalium, liceat ab illo Archiuio plebano seu particulari dari Rectori vel titulari originale ad certum breue tempus, ex causa exhibenda coram Iudice, ac deinde restituenda retenta in actis copia collationata citata parte.

Si quando ex aliqua causa non posset haberi instrumentum foundationis, vel Donatoris capellarum, & altarium, vel eius modi; procuret saltem Visitator scire, quis sit Notarius, de eoq; fiat mentio, & de eo qui tunc habet illud instrumentum, & reponatur tunc in Archiuio illo, tum in Cancellaria nota illa.

De beneficijs vacantibus.

Describatur titulus beneficij, & modus vacationis ad prescriptum decretorum de Cancellaria.

An Parochialis ipsa commendata sit Parocho vicino, alijsve indigentibus spiritualibus, an verò regatur à sacerdote approbato, & cum debita facultate nostra, etiam pro confessionibus audiendis, & eiusmodi approbatio sit & facultas ea, & an ea adhuc vigeat, q; & exhibeatur. Si tempore vacationis satisfactum sit omeribus in toto vel in parte, & exprimat pro qua parte, & per quos sacerdotes, quò ad munus Missarum.

Quis tempore vacationis fructus perceperit, administrationem habuit, & qua facultate.

Quantitas & qualitas fructuum & reddituum exactorum toto tempore vacationis.

Quantitas expensarum factarum, singula singulis congruè referendo.

Cal-

Calcula cum exactoribus, seu depositarijs fructuum, ideoq; & noscatur quidnam exactum sit, agatur contra fictabiles alios pro toto debito, donec ostendant cui soluerint.

Prouideatur debito seruitio & satisfactioni durante vacatione.

De fructibus, attribuatur fabricæ, ornamentis, & suppellectili sacræ quidquid opus erit, vbi alij non sunt, de iure teneantur, vel spontè præstent.

Deputentur depositarij idonei, & Curatores eorundem fructuum & beneficiorum vacantium.

In capellis titularibus vel mercenarijs assumant diligenter informationes de Missis non celebratis à pluribus annis, compellant capellanos, aut heredes, aliosve ad quos spectat, ad pbandâ satisfactionem, dato congruo termino; alioquin ad satisfaciendum condemnent etiâ pro præterita omissione, factis præterea sequeltris, & relaxis exinde concessis, prout iuris fuerit.

De fructibus Ecclesiasticis.

Videant rationes fructuum beneficiorum vacantium ad præscriptû instructionum de eo olim factarum.

Deputent depositarium idoneum, & curatorem eorundem fructuum.

Videant rationes multarum, & aliarum quarumcunq; ejusmodi applicationum. Rationes mediorum fructuum, ac aliorum reddituum sacrifiæ.

Rationes teruiorum præbendalium applicatorum residentie, scilicet an dati sint deseruientibus in ecclesia, vel usurpati forsan à solis Prepositis.

Rationes tertiorum præbendalium fabricæ ecclesiæ applicatorû scilicet an cõsumpti in his fabricis que ad solû præpositum spectant, vt puta edibus ipsius, vel in suppellectili, que ad curam sibi incumbentem solû spectet.

Faciant sequestra fructuum beneficiorum, que retinentur cum alijs incompatilibus.

Beneficiorum absentium, qui debet residere.

Capellaniarum titularium vel mercenariarum, pro satisfactione Missarum, &

aliorum onerum, etiam de præterito, quorum non constat satisfactio, donec constare faciant.

Portionis fructuum, vt edes beneficij reparentur quantum potest à Titularibus. Pro reparatione fabricæ, & suppellectilis sacræ, quæ prouidenda sit à beneficio to, pro ea portione quam sustinere potest, vel ratione beneficij, vel alia de causâ.

De diuinis officijs, & distributionibus. **D**isciplinam chori, & diuinorum officiorum ac Processionum, & funeralium restituant, & instituunt omnino executionem decretorum provincialium &c. ac instructionum de funeralibus: multando de culpis præteritis; increpando præfectos, ac punctatores, & alios deputando vt opus fuerit, præstito illis iuramento, & dando formâ supputationum, & solutionum, ad præscriptum instructionum de hoc.

Plenam abolitionem exequantur officiorum B.M. prohibitorum, ex Bulla Pij Quinti, & pr. 3.

Prohibeant libros apochryphos in omnibus ecclesijs ex pr. 1.

Deligant Magistrum Cereemoniarum in singulis plebibus ex pr. 2.

Abusum hebdomadæ, & sex mensium, si alicubi sublatus non est, seuerè plectant. *Dicc. 4.*

Veram praxim multæ distributionum pro erratis in diuinis officijs, etiam extraordinarijs.

Faciant applicationem tertiorum fructuum præbendalium residentie, & dentur seruientibus in ecclesia ex pr. 1. & 4. Fraudem in præbendarum illarum locutionibus tollant ex *Dicc. 4.*

Praxim introducant supputando distributionum solutiones, ex forma collegiatis vrbis ecclesijs per nos tradita.

Abrogent statuta, & cõsuetudines symoniacorum pr. 2.

Deligant, vbi dubium est, diem consecrationis Ecclesiæ pro celebritate anni uersaria, ex pr.

De moribus, & studijs cleri generatim. **C**oactio ad residentiam verâ, cibû & somnum capiendõ in ædibus ecclesiæ,

clesiæ, & canonicalibus, vbi potest, & multa de præterita contumacia, culpave alia.

Conficiant indices cleri plures, præsertim eorum qui apti sint ad seminaria, ad præscriptam rationem in decretis de cancellaria.

Index omnium obtinentium beneficia incompatibilia, scilicet duo, vel plura in eadem ecclesia, vel etiam in diuersis ecclesijs, si vtraque personalem requirant residentiam.

Index omnium beneficiorum non curatorum, qui non resident, ac sequestrum cum denunciatione Vicario criminali.

Deputent confessores cleri in diocesi.

Item sigillatim cleri inferioris, ex pr. 2.

Adscribant clericos ecclesijs vt inferuiant: item scholis Christianis adiuuandis: item scholis Grammaticæ, cantus, scribendi, & cæremoniarum, ex pr. 3. & certo sacerdoti, qui eos bonis moribus in dotos & ornatos reddat ex pr. 2. & sæpè nos admoneant de eorum profectu, vel defectu.

Honestis occupationibus clerum exercent extra dioc. 4.

Cura studiorum cleri episcopo ex pr. 3.

Prouisio, vt Theologi collegiarum munus suum obeant, & fructuose.

Observatio clericorum, vel pensionariorum non recitantium officium, ex pr. 1. & pr. 3.

Cura sacerdotum mendicorum, ex pr. 3.

Exhibitio facultatum & licentiarum omnium clericalium, etiam respectu mulierum.

Si quos viderint abuti licentijs à nobis impetratis, aut alijs non expediri eas facultates: illas reuocent, vel suspendant, ad nosq; de eo rescribant.

De ædibus canonicalibus, & alijs ecclesiasticis.

Reuocent omnium licentias habitationis mulierum in ædibus canonicalibus.

Laicos expellat ab ædibus ecclesiasticis.

Prohibitio habitationum suspectarum & indecentium, vt opus censuerint.

Coactio ad habitationem, & reparationem ædium ecclesiasticarum quantum potest, ad effectum residendi ex pr. 1. & dioc. 3. etiam per sequestrum portionis fructuum.

Vt circa fabricam ædium canonicatum

ve expendantur tertij fructuum præbendalium applicati.

Vt canonicæ, & earum portæ claudantur.

Designatio ædium canonicalium comparandarum, vel fabricandarum, etiam per alienationem bonorum stabiliū residentium per nos faciendam, vel assignationem partis residentium vel præbendarum quotannis; id referendo prius ad nos.

Causæ circa mores, & disciplinam cleri, præsertim pro executione decretorum, omni breuitate expediantur, etiam extra iudicialiter & summarie in loco visitationis, & vbique.

In omni correctione, præter pœnas & multas irrogandas, fiant prohibitiones & præcepta sub pœna alicuius contrarij actus illi delicto ad cautionem in posterum, vt puta.

Nè colloquantur cum certa muliere.

Nè recedant à finibus suæ Parochiæ.

Nè celebrent extra eam.

Nè comedant in domo aliena.

Nè conuersentur cum vlllo nobili.

Vt adeant quotidie sacerdotem pro discendo aliquid.

Restitutio congregationum mensualium, & hebdomadariarum, & capitulorum spiritualium.

De Parochiis.

Executio pœnæ contra parochos in omissione sui officij, & rigoroſa contra non denunciantes, &c.

Executio reliquorum in instructionibus iussu nostro impressis de sacr. Euch. de sacr. pœnit. de statu animarum, de statu cleri.

Declaratio de domo pluribus parochialibus subiecta exequenda ex dioc. 3.

De avaritia multorum generum in funeralibus seuerè punienda, iuxta concilium pr. 1. & 4. & instructiones impressas.

Idem in Baptismis, & Matrimonijs.

De Vicarijs Foraneis.

An applicationes multarum, ad suum, vel Ecclesiæ suæ commodum directè vel indirectè conuerterint.

An liber de multis impositis, attributis, & exactis.

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An negligentia, alia ve culpa in exactio-
ne mulctarum, & in executione concilio-
rum, & iussionum nostrarum etiam in
alijs procuranda.

An receperint pecunias, vel munuscula,
etiam esculenta, in absolutionibus ca-
sum reservatorum, vel interdictorum,
vel pro procuratore dispensationum
matrimonialium, & eiusmodi: aut in vi-
sitationibus, aut in processibus confi-
ciendis, vel ipsi, vel eorum notarius fa-
miliare seve.

An aliàs occasione sui Vicariatus soleat
accipere, præsertim à sacerdotibus.

An grauis impensa data prætextu nomi-
neve Notarij.

An comessatio, vel frequens refectio si-
ne necessitate apud sacerdotes in Vica-
riatibus, etiam prætextu visitationis.

De tyrannide etiam in clerum populū-
ve, clypeo eius officij.

An iniustitia facta, vel iustitia negata
aut dilata, amore, odio, gratia, aliave
causa.

An imperitia perniciofa & intolerabi-
lis, vnde amouendi sint officio.

De priuatis etiam illorum culpis in mo-
ribus, vel cultu, & regimine suarum ec-
clesiarum, occasione præsertim non ha-
bendi in ijs partibus superiorē, qui scru-
tetur eorum vitam & facta.

An absint sine causa à choro, ecclesiave:
aut negligant officium concionandi, &
sacramenta ministrandi suo populo præ-
textu Vicariatus, aut visitationum.

Quæ ad laicos spectant.

R eceptio fidei professionis à publi-
cis professoribus qui adhuc non
præstiterunt, & ludi magistris, & alijs
docentibus, etiam Musicam, & artes libe-
rales, ex Bulla Pij IIII. & Prouinciali-
bus Concil. 1. & 3.

Inquisitio, & probatio morum ludi ma-
gistrorum.

Observatio eorum perpetuò ex Con-
cil. pr. 3.

Distributio concionatorum extraordi-
natorum per Diocesim, ex conc. pr. 1.

Conquisitio dierum festorum veterum,
& piarum consuetudinum, ex pr. 3.

Peruasio populis conueniendi ad Mis-

sam, & audiendi verbi Dei festis diebus
in Parochia, ex prou. 1.

Institutio orationis matutinæ & seroti-
næ, vbi non sit; & restitutio, vbi intermis-
sa est.

Iuramentum Medicis, & inhibitiō eis
qui adhuc non præstiterunt, ad præscri-
ptum Bullæ Pij IIII. die 6. Martij 1556.
& reliquæ executio illius constitutio-
nis, ex pr. 1. 2. & 3.

Delectus secretus in singulis Parochijs
duorum vel plurium proborum virorū,
qui denūncient malos mores sacerdo-
tum & clericorum, ac etiam abusus po-
puli & laicorum.

De scholis, & confratrijs, & pijs locis.

N e erigantur sine facultate.
Neve habitum sumant.

Institutio fodalitatum Doctrinæ Chri-
stianæ, ex prou. 2. & 3. & diœc. 4.

Visitatio, & alia adiumenta spiritualia
concessorum, & concionatorum schola-
ribus ex pr. 3.

Coactio Clericorum ad adiuuandū eas.

Institutio societatis corporis Domini,
ex pr. 2.

Confratriæ fraternæ correctionis eri-
gendæ, ex prou. 3.

Erectio societatis S. Ursulæ in oppidis
insignibus. Item Sanctæ Annæ,

Item charitatis.

Institutio societatis nominis Iesu, ex
pr. 2.

De societatibus sacerdotalibus seruetur
Decretum Diœc. 3.

Incumbant executioni eorum omnium,
quæ generatim ac sigillatim præscripta
sunt Concilijs Prouincialibus, & præ-
sertim primo, & quarto, tum maxime
visitatio Apostolica, siue de qualitati-
bus administrationum, siue de modo ad-
ministrationis, siue de rationum reddi-
tione, siue de Cura omni cognitionis,
& executionis piarum voluntatum inte-
grè, siue de cura, & vita spirituali eo-
rum qui administrant.

De Regularibus.

Capita, in quibus si opus erit, cogendi.

Fidei professio professoribus, ex Bulla Pij IIII. Emendatio errorum in sacris imaginibus, atque earum ornatu, & cautio in posterum ex Conc. Trid. pr. 1. tit. Quæ seruanda sunt in sacris imaginibus effingendis.

Ne prædicent sine facultatis, benedictio nisiue testimonio, pr. 3. tit. De his, quæ pertinent ad concionatores.

Regulæ de exorcismis energumenum seruandæ, dioc. 4. decr. 18.

Ne sine facultate scripta audiant confessiones, pr. 1. tit. de sacr. pœnit. §. Qui Parochi.

Confessores ne se ingerant in casibus seruatis, sine episcopi facultate, pr. 3. de pœn. sacr. ex constit. Pij V. die 10. Aprilis 1572.

Ne relaxent publicam penitentiam sine episcopi cons. pr. 1. tit. de sacr. pœnit. §. Idem quemadmodum.

Testimonia confessoris promptè danda pœnitentibus, vel infirmis, vel in Paschate. A. V.

Exhibitio intra mensẽ Episcopo Indulgentiarum quarumcunque suæ ecclesie; & vnde de illis constat.

Ne indulgentias publicent populo absq; episcopi facultate, pr. 1. de prædicat. verbi Dei.

Vt qui sunt in dioc. conueniant ad processiones generales in parochia, vel plebe, vbi habetur Monasterium, ex declaratione apostolica.

Capita, in quibus si opus sit, comminandum de referendo sanctissimo, vel agendo cum eorum superioribus.

Concordia cum parochis in oppidis, & vicis; vbi pauci religiosi, ne impediant missam, & sermones parochiales.

Auaritia cauenda in confessionibus audiend. prou. 1. tit. de ijs, quæ ad sacr. admin. pert. §. cum sacramenta.

Nota confessoriorum episcopis in initio aduentus, & Quadragesimæ, pr. 1. de sac.

pœnit. instruct. de sacr. pœnit.

Lectio singulis Mensibus, vel alio certo tempore frequenter inter illos ad præscriptum instructionum nostrarum de confessoribus.

Observatio veræ earundem instructionum. Liber de nominibus penitentium conficiendus in Paschate, & exhibendus promptè episcopo, ex Vis. Apostolica.

Exclusio mendicantium, & malè conuersantium in ecclesia, ex Bulla Pij V. etiã interdicens ex facultate à nobis data superiori cuiusque Monasterij, & substituto.

Requisitio executionis totius ordinationum visitationis Apostolicæ illis factarum sigillatim vel generatim.

Demolitio Altarium iussa eisdem ordinationibus fiat sine mora.

Prorogatio bimestris data quò ad demolitionem Altariũ, quæ facienda esset, solum quia non sint redacta ad formã, licet loco decenti sint; modò tamen in eis non celebretur interim iux. ordinationes prædictas.

Capita, quibus hortandi, & persuadendi.

Inuentarium, & recognitio, ac restitutio in ecclesia sacrarum reliquiarum, & reliqua executio in earum cultu, ex instru.

Pulsatio campanarum pro institutione orationis vespertinæ, & matutinæ.

Item Ave Mariæ ter in die.

Copiæ optimorum Concionatorum in Ciuitatis & Diocesis Monasterijs semper, prou. 1. tit. de Prædic. V. D.

Deputatio concionatorum certis locis Diocesis per annum, ibidem.

Regulæ concionatorum seruandæ, prou. 1. de præd. V. D.

Informatio singulis concionatoribus de loci indigentis danda à Vicarijs Foraneis, & Parochis.

Concio inter Missam fiat.

Ne commendent pauperes sine licetis, pr. 1. de præd. V. D.

Distinctio marium à feminis in ecclesiis semper.

Observatio Decreti de benedictione, & processione candelarum, & palmarum,

E c prou.

prou. 3. de sacr. §. Quod pietatis.
 Consecratio ecclesiarum & Altarium
 maiorum, si non sit facta, fiat.
 Superpellicium & stola in Sacramento
 poenitentiae administrant. omnino, saltē
 in ecclesia; nisi qui cappam adhibere so-
 lent in choro loco superpellicei; quo ca-
 su stola tum omnino adhibeatur.
 Obseruatio Regulae seu tabellae editae
 de oratione quadraginta horarum, etiā
 extraordinaria.
 Persuasio populis frequētis communio-
 nis, non ē contra, pr. 3. de ijs, quae ad sa-
 cr. Euch. pert. §. 1. d. 4. dec. 10.
 Praxis instructionis primō communi-
 cantium, ex instructionibus impressis, de
 Euch. Item pr. 1. tit. quae pert. ad sacr. Eu-
 ch. §. Adolescentibus.
 Tabella confessoriorum in foribus sacri-
 stiae, pr. 1. de sacr. poenit.
 De accedente ad confessarios in aliena
 Dicecesi, pr. 3. de ijs, quae pertinent ad
 poenit. sac. §. 1.
 Regula, quo loco & tempore confes-
 siones audiendae, ac ne in priuatis domi-
 bus, pr. 1. tit. de sacr. poenit.
 De confessionalibus habent. quotque, &
 qua forma, & quo loco, ex instruct.
 Tabellae, & alia affigenda confessiona-
 li, instruct.
 Item capsulae remouendae, instruct.
 Confessores habeant casus reſeruatōs,
 pr. 1. tit. de sacr. poenit.
 Ne se ingerant in dispensationibus occa-
 sione Iubileorum, nisi facultas expresse
 data sit, pr. 3. de ijs, quae pertinent ad sac.
 poenit. §. Ne Confessarij.

Conformitas in cultu materiali ec-
 clesiarum.

Vasis aquae benedictae, & aspersorij
 affixi locus, & forma, ex instruct.
 Sacrarium ad formam omnino instruct.
 Pixis pro Eucharistia ad formam in-
 struct.
 Tabernaculum cum lunula ad formam
 instruct.
 Vestitus Tabernaculi maioris intus af-
 feribus, & serico foris conopeo, ex instr.
 V. Ap.
 Ne in tabernaculo illo alia, V. Ap.
 Vt in altari maiori ubiq; pr. 1. de sacr.

Euch. §. Episcopus.
 Aptatio Tabernaculi in Altari commo-
 da, V. A. instruct.
 Renouatio sacrae hostiae singulis hebdo-
 madis, V. A. Ap. st.
 Lampas ante perpetuo, pr. 1. de sacr. Eu-
 ch. §. Episcopus.
 Vasa purificationum ad formam, pr. 3. de
 sacr. Euch. V. Ap.
 Locus sacri olei infirmorum, & forma
 vasis, ex instruct. pr. 3. de sacr. extr. vnct.
 §. ad Sacr.
 Obseruatio decreti de sepulturis, etiā
 iam factis, V. A. Ap. st.
 Mundities Altarium, ecclesiarum, sacri-
 stiae, sacrae suppellectilis, & rerum om-
 nium sacrarum.
 Fabrica Altarium, & capellarum, & sup-
 pellex sacra omnis ad formam instru-
 ctionum nuper impressarum; & eccle-
 siarum.
 Benedictio paramentorum antequam
 adhibeantur in vsum, ab ijs qui faculta-
 tem habent à sede Apostolica, vel à no-
 bis habebunt.

De moribus eorum.

Videant omnes ecclesias Regulariū
 virorum, non tamen per modum Vis-
 itationis, neque ibi scribatur à Nota-
 rio, vnde ipsi violari putent eorum im-
 munitatem: diligenter speculando, si
 quid sit, quod ad ordines Visitationis
 apostolicae exequendos, vel alias ad de-
 centiam earum ecclesiarum pertinens,
 de quo admonendi sunt, vel nobis si-
 gnifican. noteturque domi quidquid a-
 nimaduersum fuerit non executum, aut
 alias prouidendum: ea item de quibus
 illi admoniti fuerint; non tamen illud
 cum alijs in actis ponatur, sed ad par-
 tem, nisi aliquid esset ex his capitibus,
 de quibus regulares ab ordinario com-
 pelli possunt.
 Si qua deformatio sit, aut querela denu-
 ciationum fiat de moribus virorum Re-
 gularium qui in Monasterijs degunt, af-
 sumantur informationes secretae, vigo-
 re etiam litterarum Apostolicarum no-
 bis concessarum, processum informa-
 tionum ad nos quam peiimum transmi-
 tendo.

De

De Monialibus.

Vifitent Vifitatores ecclefias exteriores Monialium ordinario fubieciarum; fed ordinationes conferant cū Vicario Monialium ante publicationē. Si quid ad aures deueniat de vitæ honeftate, aut violatæ claufuræ, vel familiaritate, aut frequentia virorum ad parlatoria, aut alijs abufibus Monialium, tam ordinario quàm Regularibus fubieciarum, conficiant fecretò procesfum informatiuum feperatim, & transmittant ad nos.

Aliqua curanda in monialibus exemptis.

Obferuatio decretorum de monialibus primi Concilij prouinc. extenforum ad Moniales exemptas, etiam fubiectas Regularibus, auctoritate Pij V. & declaratione etiam Gregorij XIII. Plena obferuatio decretorum Vifitatoris Apoftolici circa Moniales.

De fanct. Euch. in Altari maiori collocanda.

De fenestra inter ecclefiam interiorem & exteriorem.

De mufica non adhiben. in ecclefijs exteriorib.

De fenestris, rotis, locis collocationum, profpectibus, & alijs deniq; præfertim ad claufuræ custodiam, vel fecuritatē, vel honeftatem quouis modo pertinentibus, ingreffu Monasteriorum, vel accessu, sine licentijs Regiftratis in Archiepifcopali Curia; & domibus hospitiorum, & confellatorum.

Vt caueatur maxima frequentia, accessusve Regularium ad Monasteria Monialium, fibi, vel alijs fubiecta.

Ne laici in eorū ecclefijs exerceant functiones ecclefiafticas contra decretum Concilij Tridentini; fed conducant, habeantque clericos, & in minoribus ordinibus constitutos, qui in Miffa facerdoti celebranti miniftrent, & alias ecclefiafticas functiones obeant, inhibendo etiam ipfi laicis, fi opus aliquando fuerit.

Vt caueantur fuperfluz impenfæ Monialium.

De Procesfibus in Vifitatione perficiendis, vel remittendis ad Iudices Ordinarios.

Quæcūque expediri poffunt in actis Vifitationis, non diferant.

Quæcūque verò vel ob grauitatem, vel ob difficultatem perfone negantis delictum, maturius iudicium requirent, & longiorem deliberationem, procesfum informatiuum diligentiffimè cōficiant; cuius copiam authenticam deinde statim remittant ad Vicarium Criminalem, retento originali in actis, facto præcepto de eo, vt certo termino fe præfentet coram ipfo Criminale Vicario, vel eo etiam carcerato, aut habita fideiuffione, prout caufe, vel delicti commiffi ratio poftulabit.

Reliquas caufas ad mores & disciplinam cleri pertinentes, præfertim pro executione decretorum, omni breuitate expediant, etiam extraiudicialiter & fummariè in loco Vifitationis, & vbique.

Pœnas, multas, pœnitentias priuatas & publicas arbitrio fuo irrogent, & exequantur.

Negotia quoque ciuilia, quæ poft fumptas informationes terminari non poffunt, ex quo egeant vltiori procesfu, remittant Vicario Ciuili Curie Archiepifcopalis, vel generali, vt rei qualitas poftulabit.

In dubijs mēre legalibus confulant Vicarium Criminalem, vel ciuilem, vel Generalem, pro ratione materiæ.

In reliquis ad nos fcribant, vel ad Vicarium generalem.

Si autem aliquid reperiri, vel deferri cōtingat contra Clericum de regione alij Vifitatori assignatam, habita authentica copia talis delationis, cum informationibus fcriptis dirigantur quàmprimū ad manus Vifitatoris illius regionis, retento originali.

Memorialia fecreta continentia criminalitatem abfque inditijs, feruentur extra acta Vifitationis penes vifitatorē cum indice, tradanturque Archiepifcopo.

Præparatio pro Visitatione .

Visitor colligat libros in visitatione deferendos ad usum visitationis .
 Decreta visitationis apostolicæ generalia .
 Concilium Tridentinum .
 Prouincialia .
 Diocesana .
 Instructiones concionatorum .
 Instructiones alias infra scriptas .
 De ritibus, & cæremonijs Missæ Ambrosianæ .
 De Eucharistiæ administratione .
 De Sacramento Pœnitentiæ .
 De funeribus .
 De fabrica & suppellectili ecclesiastica .
 De statu cleri perpetuò habendo .
 De animarum statu conficiendo .
 Regulas expositionis orationis 40. Horarum .
 Edictum de cultu dierum festorum .
 Edictum de cultu ecclesiarum .
 Indicem librorum prohibitorum .
 Constitutionem San. in cœna Domini .
 Casus reseruatos summo Pontifici, vel Archiepiscopo .
 Regulas scholæ doctrinæ christianæ .
 Regulas scholæ Corporis Christi .
 Regulas scholæ Charitatis .
 Regulas Disciplinatorum .
 Decreta reformationum, & taxarum Tribunalis, & Cancellariæ .
 Tabellam tertiam errorum cleri 1577 .
 Libellum selectorum aliquot capitum exequendorum præcipuè .
 Tabellam capitum aliquot cum regulis tractatorum, 1577. mense Augusti .

Libellos item distribuendos .

Regularum supradictarum aliquot exemplaria .
 Libellum litaniarum & psalmorum pro oratione à summo Pontifice Gregorio indicta .
 Libellos doctrinæ christianæ .
 Exercitorum tabellas varias, & examinis, &c. à testibus confectas .
 Libellorum à præposito S. Fidelis confecto. um aliquot exemplaria .
 Calculos Aue Maria distribuendos cum Indulgentiarum sibi concessarum tabella .

Libellorum de moribus Christianis ad patresfamilias, & dominos Apothecarum, & reliquos fideles, aliquot exemplaria .

Practicam orationis P. Mathiæ Capucini .

Alios libros populares, qui in dies imprimuntur .

Visitor habeat literas patentes sui officij .

Alias literas facultatum aliquarum nominatim sibi datarum .

Habeat notarium ex substitutis Cancellariæ ab Archiepiscopo delectum .

Instructionem visitatorum hanc .

Instructionem de modo procedendi in delictis, & mulctis, & pœnis, ac pœnitentijs iniungendis clericis vel laicis, in causis quæ expediri possunt in visitatione .

Indicem plebium regionumve, & Parochiarum assignatarum nominatimque visitationi .

Designationes item, & delineationes singularum regionum visitandarum distinctas .

Indicem, & facultates vicariorum foraneorum illius Regionis quam visitaturus est .

Visitationes quoque ultimo tempore plenè factas earundem regionum .

Recognitis scriptis Archiuij ad singulas Regiones tunc visitandas pertinèntibus, colligat memorialia opportuna à Cancellario, vel ex ipsis scriptis, & libris cællariæ, & aliunde .

Indicem habeat fundationum regularium statutorum, & eiusmodi in Archiuiio existentium ex illis locis; tum vt vsui sint, si quando illi opus essent; tum ne duplicato labore describantur iterum in visitatione noua .

Transmittat ante in tempore literas, & instructiones ad singulos Vicarios foraneos, monendo illos ad describendum de receptione: & fiet mentio in actis de receptione .

Habeat secum literas pastorales pro visitatione ab Archiep. ad singulos populos visitandos .

Habeat varias formulas, vt infra .

Reconciliationis ecclesiæ, & cæmeterij, etiam separati, si visitator sacerdos sit .

De

Denunciationis excommunicati, & interdicti.

Absolutionis ab excommunicatione solenni.

Relaxationis interdicti.

Præceptorum, seu ordinationum contra concubinariorum, inconfessos, & alios delinquentes.

Sequestrorum impressorum varijs formis.

Cautio-num præstandarum iuxta qualitatem casuum.

Instructionum Parochis & Rectoribus ecclesiarum pro præparatione Visitatio-ni præmittendam; hanc scilicet, quæ sequitur.

Instructio pro Rectore Ecclesiæ Visitandæ.

TRiduo proximo antequam Visitatio-nis initium fiat cuiusque vel ecclesiæ curata, vel oppidi, præsertim insignioris, celebretur in eadem ecclesia oratio 40. Horarum à clero populoque illius Parochiæ, oppidique continenter pro salutari visitationis euentu.

Parochus verò, aliufve ecclesiæ Rector, vel Præfectus, in qua animarum cura geritur, cum visitandus erit, Pastorales Archiepiscopali literas visitationis nominæ edicas, duobus ante illius aduentum proximis festis diebus intra Missarum solennia, cum populi frequentia adest, de scripto recitet.

Idem prætet de literis, quas de confirmationis sacramento ritè religioseque suscipiendo Archiepiscopus instructionum monitionumve nomine ediderit.

Hoc ipsum præterea exequatur de alijs item literis, edictis, instructionibusque, quas ob visitationem euulgari ille iusserit.

Sacerdotibus quoque, & alijs quorum interest, Archiepiscopales instructionum literas de scriptis, tabulis, libris, alijsque rei ecclesiasticæ monumentis, instrumentis, cæterisque id generis maturè præparandis, quò Visitandi ratio breuior explicatioque sit, significet, & recitet: ac si opus esset, earum exempli rescribendi copiam illis faciat.

Quarum literarum, edictorumque Ar-

chiepiscopali-um euulgationem recitationemve, & sermone, & cõfessione, & monitionibus, & omni alio tum publico tum priuato cohortationum officio prosequatur, prout expedire anima uerterit: quo fidelium animos diligentius præparet, atq; excitet ad suscipiendum Archiepiscopalis visitationis officium, uberrimo ac salutari cum animarum fructu.

Illud verò curet, vt nemo qui intra Parochiæ suæ fines habitat omnino sit, qui eo visitationis tempore confessus, sacra communionem non sumat; idque ab Archiepiscopo ipso, etiam si in alia parochiali ecclesia sumere oporteret, scilicet eo loco, vbi ille mane visitans Missæ sacrum faciat.

Nemo item, qui Chrismate non ante cõfirmatus, modò ætate in confirmationis literis Archiepiscopalibus præscripta sit, illud ab eodem tunc non accipiat.

Quamobrem tum pridie diei visitationis, tum maximè vbi Archiepiscopus visitationis causâ iam aduentare cognouerit, certo aliquo solenni que campanarum sono illius aduentum fidelibus significet; quo frequentius etiam ex agro euocati, omni alia prætermissa actione conueniant, eique tale tamque necessarium munus obeunti diligentius præstet, quæ debent obseruantia, ac veneratione.

Studeat item confessoriorum sacerdotum qui ad id muneris probati sint (nisi Archiepiscopi cura præmittantur) copiam necessariam habere; qui biduo, triduoque Parochiæ suæ hominum confessiones audiant, aut confessos reconcilient: vt statuta Visitatio-nis, alia ve die quam Archiepiscopus statuerit, præparati sint ad sacram communionem, & ad confirmationem, qui nondum confirmati sunt, ab eo sanctè sumendam.

Ac propterea confessionum causa eo tempore confessionalia multa ad formulæ demonstratæ præscriptum confecta, certisq; locis in ecclesia sua decenter collocata, si totidem nõ sunt quot necessaria viderit, aliunde habere curet.

Hostias, vinum, vasa, mappas, & alia ad sacre communionis Populo administrandæ vltimè necessaria accuratè apparet.

Locum item in ecclesia præparet atque ornet, vbi ab Archiepiscopo confirmationis Sac. fideles religiosè suscipiant. Suggestum item decenti ornatu instruat, vnde tunc ille, alijsve Populo sermonem concionemve habere possit, tum Archiepiscopalia monita de scripto pronunciari.

Pridie illius diei quo Archiepiscopus visitaturus est, chirographa schedularum in promptu esse curet, eorum qui confirmationis Sac. suscepturi sunt, & comparum, commatrumq; item, ex præscripto instructionis literarum de confirmationis sacramento promulgatarum. Omnium, singularumq; rerum, que vel consecrandæ, vel benedicendæ sunt, vt potè ecclesie, Cœmeterij, Altarium, capanarum, vestium, indumentorum, tabernaculi, calicum, corporalium, crucium, imaginum significationem indicis ordine exaratam Archiepiscopo ante diem visitationis ita in tempore det, vt cum de apparatu, tum de certa hora vel die illas sacras actiones obeundi de liberare possit.

Sacristiam præterea adornet atque instruat, in qua ex armarijs exposita sint sacra indumenta, vestes, pallia, vasa, ac reliqua omnia ecclesiastica suppellectilis instrumenta atque ornamenta; præter illa, quæ in ecclesia altariumque apparatu & vsu tunc erunt: eaque ordine, ac pro colorum ratione distinctè collocata ita appareant, vt eo & loco & tempore in visitando cognosci certè, facileque, ac breui possint.

Certo item, decentique sacristia loco libri ac volumina ecclesiastica, vt Missalia, Breuiaria, lectionaria, Antiphonaria, & alia id generis suis operimentis politè contexta, in oculis Archiepiscopi appareant.

Tuto item eiusdem loco in promptu sint scripta, monita, codiceve, quibus testificatio fiat sacra tum Reliquiarum in ecclesia seruatarum.

Eodem loco tabulæ item scriptave Indulgentiarum eidem ecclesie concessarum. Separatim alio sacristia loco, vel in Archivio, si illud à sacristia distinctum sit, in promptu habeat tabulas, scriptave, ac monumenta queuis pro ratione anno

rum distinctè notata, quæ ad ecclesiam, altarium, capellarumve iura, priuilegia, bonaq; testificanda pertinent.

Librum item statutorum & constitutum, & tabulam rituum consuetudinum, si quas peculiarias illa ecclesia, eiusve clerus habeat; præsertim in diuinis officijs, ecclesiasticisq; functionibus.

In promptu præterea ac parata inuentaria hæc infra ordine præscripta, recteque confecta habeat, quibus singulis manu sua subscriptum sit.

Primo inuentarium sacrarum Reliquiarum in sua ecclesia reconditarum, ac simul monumentorum, literarumve illarum verè testificatarum.

Alterum, in quo descriptæ sint Indulgentiæ omnes illi Ecclesie, eiusve capellis aut altaribus perpetuè concessæ, aut ad tempus, quod adhuc peractum non sit. Tertium, in quo sacra vestes, pallia, indumenta, & ornamenta singula, omnia quæcunque suppellectilis ecclesie sint, rectè, ac distinctè descripta notatave appareant.

Quartum, in quo libri, scripta, literæ, ac instrumenta id generis, quibus bona, iura, priuilegia ecclesie, altarium, capellarumve testificata apparèt, notata sint. Que inuentaria, quo tempore, & quibus presentibus proximè facta sint, ex illius scriptione appareat; vt si ita opus aliquando erit, rectè conferri possint, eademque exscripta in Visitacionis acta referantur, prout Archiepiscopus censuerit.

Paratum habeat, ac exhibeat indicem dignitatum, canonicatum, portionum, & aliorum id generis titularum, Altarium, Capellarum, & clericatum, quicunque sint in illa ecclesia, cum explicitone eorum census, ac onerum vnicuique adiunctorum, tum etiam fundationum, institutionumve, & notariorum qui fundationum tabulas confecerint; tum singulorum præterea, qui ea altaria, capellas, portiones, canonicatus, dignitates, aliudve quouis etiam mercenario titulo obtinent.

Indicem etiam similem cum simili explicitone titularum, & beneficiorum quorumcunque, tum ecclesiarum, & oratoriorum secularium, etiam campestris,

quæ

que sita sunt extra illam ecclesiam, intra fines tamen eiusdem Parochiæ. Indicem item sodalitarum, confratrarum, locorum, operumve piorum quouis modo in ea ecclesia institutorum, quo exprimitur, & institutio, & institutionis tabulæ, à quo scilicet Notario confectæ.

Rursus indicem similem scholarum, confratrarum, hospitalium, locorum & operum piorum quorumcunque, quæ extra illam ecclesiam, intra fines tamen Parochiæ sita sunt.

Indicem quoq; Monasteriorum, Præpositurarum, & huiusmodi domuum regularium, tam virorum, etiam si commendatae sint, quam feminarum, etiam quæ ab Episcopi Iurisdictione immunes sint, quæcunque in illius Parochiæ finibus sita sunt.

Paratum item indicem habeat, ac exhibeat, in quo Clerici in suæ ecclesiæ finibus habitantes descripti sint, notatis eorum vniuscuiusque tum nominibus, tum domicilijs, habitationibusve ecclesiasticis aut secularibus; hoc item adscripto, an soli, an vnâ cum alijs vel ecclesiasticis vel laicis habitent.

Indicem item puerorum adolescentumve, vitæ ecclesiasticæ disciplinam ingredientium.

Muscorum item, Cantorum, organoque in quavis ecclesia sonantium.

Laicorum item hominum, si qui sunt sacerdoti in sacro Missæ, aut in diuinis officijs, funeralibus etiam, & in alijs ecclesiasticis muneribus operam aliquâ præstantes.

Indicem etiam Prædiorum, bonorumq; ecclesiæ suæ, rursusque fructuum & censuum quos inde percipit, & aliorum item reddituum, vt potè oblationum, elemosinarum, quæ statim quibusdam anni diebus, vel ob solemnitates, vel ob anniuersaria, aliamve causam fiunt.

Huic rursus alius index adiunctus exhibeatur, vsurpationum bonorum iuriumque illius ecclesiæ, & alienationum præterea triginta ante Concilij Tridentini celebrationem & confirmationem annis factarum.

Indicem etiam det reddituum vel veterum vel recentium, capitulo, clero ve il-

lius ecclesiæ communium.

Indicem quoque distinctum reddituum, emolumentorum, onerum, & aliarum vt supra præscriptarum rerum, quæ ad ecclesias tunc vacantes pertinent: notato etiam tempore quamdiu vacent; & illius item, qui earum fructus, vel decimas, vel primitias, vel alios cuiusvis generis redditus exigit, nomine descripto, & auctoritate qua exigit.

Indicem præterea census, ab eo qui sibi tanquam Rectori obuenit, distincti ac separatis vt potè illius, qui vel ad fabricam illius ecclesiæ, vel ad luminum, vel ad sacristie, vel ad alterius eiusmodi rei vsum erogationemve pertinet.

Promptos item habeat codices parochiales; vnum scilicet baptizatorum, alterum eorum qui matrimonium contraxerint, tertium illorum qui christa suscepserint, quartum, quem proximè confecerit, de numero, statuque animarum.

Regestum etiam, aut exempla constitutionum Pontificarum, vel literarum pastoralium, aut instructionum id generis, & edictorum, quæcunque ab Archiepiscopo acceperit: in quibus singulis expressis notatus sit dies, quo illa populo promulgarit, legeritve.

Paratos item libros, & tabulas singulas, indicesve habeat, ac exhibeat, qui debent in sacristia esse ex præcepto Conciliorum Prouincialium, Diocesanoꝝ, ac instructionum.

Si præterea curam administrationemve habeat bonorum ecclesiasticorum, separatim ab ijs quæ sibi ad vitæ sustentandæ vsum attributa sunt, aut fructuum vacantium sibi commendatorum; susceptæ, administratæve curæ rationum codicem in promptu habeat, atque exhibeat.

Separatim verò in promptu habeat vt Archiepiscopo tradat, tabulam decretorum prouincialium, Diocesanoꝝq; quæ vel ad diuinorum officiorum cultum, vel ad parochialis curæ, disciplinæque christianæ rationem pertinentium, nondum in Parochiæ suæ finibus executionem habuerunt, causis, & impedimentis quoque explicatis, cur in executionis vsum adhuc inducta non sint.

Tum præterea indicem manu sua confectum det, eorum qui infra notati sunt, si qui in parochiæ suæ finibus id generis homines extant.

Hæreticorum, hæresive nomine suspectorum, aut libros hæreticos, prohibitosve habentium, vel legentium.

Publicè ut infra potissimum delinquentium, maleque facta committentium; blasphemantium scilicet, superstitione, maleficijs, magicisque artibus utentium.

Eorum qui in Pascha confessi sacram communionem non sumplerint.

Simoniacorum.

Vsuras exercentium.

Concubinariorum, concubinatufve nomine suspectorum.

Illorum etiam, si qui publicè notorieque criminosi, quibus pro Tridentinæ sanctionis, concilijque primi, & tertij Provincialis decretorum ratione, solennis, vel publica indicenda sit penitentia; vt aut tunc Archiepiscopus eâ iudicio suo statuat, aut illos quos solenniter pro peccati grauitate pœnitere visum est, à cancellario notatos ad se ineunte quadagesima venire iubeat; cuius temporis initio illa de ecclesiæ sanctæ more ipsi subeant ritu solenni.

Coniugum inter se disjunctorum, neque simul habitantium.

Eorum, qui cognatione affinitateve iancti, matrimonium gradu prohibito contraxerint.

In ecclesiâ partum reuerenter, ac non debita veneratione versantium.

Illorum, qui diebus festis Missæ sacro nō interfint, aut feruilibus operibus dies festos violare, aut choreis, comestationibus, aliisque eiusmodi actionibus profanare solent.

Talis, aleæ ludentium, aut istis domicilia exponentium.

Libros de rebus obscenis, parum que honestis confectos, obscenasque; item imagines habentium.

Eorum etiam, qui inerte, desidia, otio, vel cauponis tabernaculive vinarijs delectantur.

Marium, feminarumque, vel itum immoderatum iudicium, non sine manifesta Dei hominumque offensione.

Omnium denique deprauatorum inter quos in Parochiæ suæ hominibus frequentium, ac publicorum.

Indicem item eorum hominum intra parochiæ suæ limites habitantium, quibuscum Archiepiscopus visitans proprijs visitationis officijs aliquando colloqui agere ve necesse habet: horum scilicet.

Patrum familias.

Ludi literarij magistrorum, paedagogorum, musicæ etiam, scriptionem, arithmeticam, aliasque artes liberales profitentium.

Mulierum item docentium, puellasque sibi in disciplinam traditas domi educantium.

Medicorum, chirurgorum, Tonsonumque rem medicam exercentium.

Pictorum, & sculptorum.

Bibliopolarum, impressoriarumque facientium.

Ministrorum publicorum, vt Syndicorum, sodalitatibus vnus cuiusque Præfectorum, curatorumve, & aliorum id generis.

Notariorum.

Opificum, artificumve in Parochiâ suâ frequentiorum.

Hominum operibus pijs exercendis aptiorum, aut iam debitorum; & eorum, qui vitæ spiritualis, disciplinæque christianæ studiosi, adiumenta subministrare possunt rationibus parochiæ bene instituendæ vsui necessarijs.

Pauperum, viduarum, pupillorum, ceterorumque; verè miserabilium.

Cauponariam, cœnaculariamve exercentium.

Saltandi, tripudiandive, ac sonandi in choreis artem profitentium, docentiumve.

Exhibeat ipse ordinem instrumenta quibus initiatus est; ac beneficij illius, tum ceterorum etiam, si quæ alia obtinet; tum literas, tum facultates scriptas, & quas ab Archiepiscopo, eiusve ministris habet, vel suo vel ecclesiæ suæ nomine; vt puta suscipiendi munus Missarum celebrandarum, audiendi confessiones eorum qui non sint de sua parochia, cohabitandi cum laicis, vel extraneis ecclesiasticis, adhibendi feminæ

sibi

Ibi inservientes, locandi laicis domum ecclesiasticam, exponendi capsulam pro elemosinis, & eiusmodi.

Exhibeat item libros proprios, quo: ex decretis Prouincialibus, aut ex visitationum, alijsve Archiepiscopi iussionibus habere debet; vt potè Breuiarium, Missale, calendarium proximè editum, librum rituale seu sacramentorum, Homiliarium, Psalterium, volumen Bibliorum, Catechismum Romanum, codices Conciliorum, scilicet Tridentini, Prouincialium, & Diocesano: quibus in literis inscriptum sit nomen possidentis.

Exhibeat præterea indicem librorum aliorum, quoscunq; impressos, aut manu exaratos habet.

Quod de sacris reliquijs indulgentijs, indumentis, ornamentis, suppellectile ecclesiastica, libris, scriptis, inuentarijs indicibus, fundationum tabulis, redditibus, emolumentis, oneribus, vsurpationibus, alienationibusque, titulis etiã beneficiorum, & ordinibus, ac cæteris denique Parocho, Rectorive, aut Præfeto ecclesiæ in qua animarum cura geritur, præscriptum est; id omne & Præpositi, & Canonici, & Capellani, etiam mercenarij, & alij dignitatum, canonicatum, altarium capellarum, aliorumve beneficiorum titulum obtinentes, aut quouis nomine administrationem curamve habentes; & rursus fabricarum Præfeti, & sodalitatũ, hospitalium, elemosinarum, locorumve ac operum piorum quorumuis curatores, cum visitandi erunt, præsentent; quatenus eo de toto genere cõstitutum villo modo pertineat ad eorum dignitates, beneficia, capellas, & altaria, titulo, ac ordines, aut ad fabricas, hospitalia, elemosinas, pia loco, vel opera, aut etiam ecclesias, altaria, capellas, eorundem Præfectorum vel Curatorum administrationi & procuratori committas.

Parochi sit autem, aut Præfeti Rectorive vsupra, intra cuius parochiæ fines facienda est visitatio (nisi Archiepiscopus alijs potius id muneri aliquando dederit) illos omnes & singulos in tempore præmonere, vt præscriptum apparatus conficiant, atque in visitatione

præsentent; tum præscriptam rationem qua id præsentent, diligenter docere.

Porrò Rector Ecclesiæ, quæcunq; ex ijs in præscriptis officijs pertinent ad præparationem pro Archiepiscopo recipiendo, & sacramenti Chrismatis ministracione, aut etiam sanctissimæ Eucharistiæ administracione ab illo faciendâ, prætermittet; cætera omnia seruat, cum nõ Archiepiscopus, sed alius eius nomine visitaturus est; neque Archiepiscopus ea occasione accessurus ad illa loca, causa illas ministraciones præstandi, aut visitationem per alios cõpẽtam suo aduentu perficiendi.

De ordine generatim.

IN prima visitationis descriptione quæ fit in folijs, post descriptionem vniuscuiusque rei ponatur sua ordinatio breuiter: cum verò referetur in librum, ordinationes omnes collectæ ponantur post descriptionem actuum earundem visitationum, in quarum fine ordinationes omnes simul promulgatæ sint.

Ea quæ pertinent ad Altaria quæcunq; ponantur sub Altaribus, quamuis Altare, vel onus sit alicuius scholæ; reliqua verò pertinentia ad ipsam scholam, describantur in sua visitatione immediate faciendâ post visitationem Ecclesiæ ante alias scholas & ecclesias ab extra existentes.

Aduertatur, quòd de eis quæ infra per compendium descripta sunt in ordine visitandi, ea quæ reperientur adesse, & conuenire, neque positum est verbum, [descriptio,] omittentur omnino in statu, & ordinationibus, & de eis nulla penitus fiet mentio.

De eis verò, quæ non adsunt, seu continentur, fiat tantum à dicto loco suo, non autem aliqua status descriptio; nisi vbi scilicet positum verbum, [descriptio,] vt puta singularum reliquiarum, olei infirmorum domi, cõsecratio facta ecclesiæ, & altarium, fundationes, legata, & deuotiones altarium, cum nomine Capellanorum, & redditibus, vsurpationibus, alienationibus illegitimis; & Parochiæ vsurpationes, & seruitutes cõmiterij, para-

paramenta sacrificia, domus ecclesie, & redditus, cū usurpationibus, & vsupra ecclesie onera parochialia circa diuina: Numerus familiarum, numerus animarum, descriptio in libris processuum, eorum quæ emergunt contra laicos exhibitione notarum iuxta institutiones preparatorias: Item eorum quæ emergunt contra clericum ex attestatione vicinorum, & alijs vsupra. Horum autem processuum, seu denunciationum quæ delictum concernant, sit Index in actis visitationis.

Defectus, & culpæ notabiles, maximè circa sacramenta, non describantur in statu; verùm ordinatio super inde faciendā ita clarè explicetur, quòd huiusmodi defectus pateat.

Abusus & defectus capitulares plenè describuntur in statu: ordinationes verò restringantur ad executionem decretorum Prouincialium, & Diocesanoꝝ, & aliorum huiusmodi, & sub pœnis &c.

De descriptione Cleri.

HAbeant Visitatores notulam distinctam in singula Plebe, & Parochia, personarum ecclesiasticarū ibi habitantium; & ibi fiat eorum status personalis plenè ad partem, ac edantur ordines.

Si quādo verò beneficiatus in ea Plebe, & Parochia, alibi habitet, describat solummodò nomen titularis, redditus & onera beneficij; nā status plenus erit postea in loco habitationis describendus: si verò habitat extra Diocesim, describatur status personalis ad partem in eo loco, vbi inuenitur obtinere beneficiū, omni inquisitione possibili vbiq; facta de eo, maximè circa vitam & mores: & saluo si iste absens etiam aliud beneficium obtineret in Diocesi, tunc status personalis describatur sub eius beneficij visitatione, vbi ille residere tenetur; si verò beneficium residentie nullum obtinet ibi, vbi primò reperitur, eius mentio faciendā est in visitatione.

De moribus autem, vbiq; aliquid reperitur de clerico præente vel absente, notetur, & sumantur informationes

postea reponendæ in statu vel in processibus suo loco.

Ordinationes verò edantur in loco habitationis, illis exceptis quæ ad beneficium pertinent; quæ sub ipso beneficio collocari debent; vt de residentia, de clerico manutendo, & satisfactione Capellæ.

Quicunq; puer adolescensve est, qui clericalis vitæ amore ac spe ductus, habitum clericalem iam suscepit, & assidue defert; quamuis primæ tonsuræ nondum initiatus sit, is etiam notetur; separatim tamen à Clericis.

Idem præstetur de his, qui ad eandem clericalem militiam educantur, quamuis clericalem habitum nondum susceperint, gestarintve.

In statu Ecclesie & Altarium, immediatè post descriptum nomen titularis, describatur etiam breuiter, si quæ idem Titularis obtinet beneficia, vbiq; ea obtinet, etiam extra Diocesim, vt patet; [Presbyter N. Rector, etiam Canonicus Varsij, & Capellanus Sanctæ Mariæ de Vicomercato;] & si alibi habitet, dicatur; ac etiam locus vbi habitat. In fine visitationis cuiusq;, vel Ecclesie insignis in Ciuitate, vel Plebis in Diocesi.

Promulgatio cum ordinatione in congregatione cleri illius, vel ecclesie, vel regionis.

Addat etiam ordinationem generatim de executione visitationis Apostolicæ, & aliarum ordinationum præteritarū. Pœnæ etiam impositionem generatim. Referuationem denique, aliam ordinationem tradendi.

Ordo Visitacionis sigillatim.

In capite Plebis.

INSERTIO literarum patetium delegationis Visitatoris in exordio actus Visitacionis in capite Plebis tantum: in alijs ecclesijs eiusdem Plebis omittantur.

Mentio in eodem exordio de literis & instructionibus preparatorijs transmissis Vicario Foraneo, & sermone ad populum.

Men-

Mentio de alijs Vifitationibus iam antea factis; & per quos; & quo tempore. Lectio literarum patentium delegationis supradictæ.

Exinde fequuntur ea omnia, de quibus infra in ordine Vifitationis Curatæ ecclefiæ; faluo, quòd fi in hoc capite Plebis non adest cura animarum, omitantur omnia de animarum cura loquentia; & faluo, quòd in omnem cafum locis fuis addenda funt nomina Prepositi, Canonicoꝝ, & officialium, redditus præbendales, refectualesque, cum oneribus, abufibus, & inobferuantijs capitularibus; ftatutis etiam capitulorum, applicationibus Tertioꝝ &c.

De curata Ecclefiâ.

Mittuntur supradicta quatuor capitula.

Fit mentio de receptione in ecclefiâ; & à quibus.

Fit oratio fubmitta ante Altare maius per Vifitatoreꝝ in habitu equeſtri.

Sermo, cum fignificatione clero & populo per Vifitatoreꝝ de caufis eius aduentus, & eiuſmodi.

Secellus in facriftiam; & ibi ſumptio cottæ, & ftolæ.

Sanctiſſima Euchariftia viſitetur cum quampluribus luminibus; ordinatio.

Reliquiæ Sacræ cum quatuor vel ſex luminibus; deſcriptio in filcia, quæ Sanctorum Reliquiæ ſint, vnde conſtet de illis; & ordinatio.

Baptiſterium viſitetur cum duobus luminibus, ordinatio.

Olea ſacra, & catechumenorū, & chriſmatis, cū duobus luminibus: ordinatio, Sacrarium penes Baptiſterium: ordinatio.

Oleum infirmorum cum duobus luminibus: ordinatio.

Et ſi tenetur domi, deſcriptio etiam caufæ; ſeaque nihilominus deſcribatur hoc loco, quamuis viſitetur poſt domi.

Sacrarium aliud penes Altare maius, vel facriftiam: ordinatio.

Eccleſia, an conſecrata: & quomodo conſtet, deſcriptio; & ſi extat ſcriptura, ponat copiam in filo; alioquin ordinatio.

Altare maius, an conſecratum; & vnde conſtet, deſcriptio; & ſi extat ſcriptura, ponatur copia in filo; alioquin ordinatio.

Præterea ordinationes ſingularum deficientium ex inſtructione generali.

Si Rector vltra onus Parochiale habet aliquod aliud onus ad ipſum Altare maius ex legato, vel aliter; deſcriptio; & quæ merces; & habeatur copia legati ponenda in filo; & ſi non exhibetur, fiat ordinatio.

Si per alium ſatisfecit; deſcriptio.

Si non ſatisfecit, & à quo tempore citra, deſcriptio, & ordinatio.

Viſitatio Altarium minorum ſingularum, incipiendo à latere euangelij, & finiendo à latere epiſtolæ.

Altare Sancti, N. S. ſi indotatum, & ibi celebretur ex mera deuotione, & de hoc clarè cõſtet; dicatur expreſſè, quòd id fit ex deuotione talis N. Verum ſi heſitetur, an id fiat ex deuotione, vel potius ex obligatione; tunc Vifitator vtatur his verbis, ſcilicet, ex deuotione talis, N. vt ipſe aſſerit: nè deſcribendo ſimpliciter ex deuotione per talè, quandoq; hæc ſcriptura produci, vel allegari poſſet ad ſe eximèdum ab onere & obligatione: & iſto caſu fiat deſcriptio, cuius nomine celebratur; quis Capellanus; qua mercede; & à quo tempore citra, tam ipſi, quam eius prædeceſſores.

Si dotatum, & mercenarium ſit; quærat, & fiat deſcriptio à quo conſtitutum fuerit onus; & quæ merces; & per què ſoluatur, etiam ſi fortaſſè per aliquam ſcholam ad id altare erectam; & habeatur ſcriptura conſtitutionis præfatæ, vt ponatur in filo; & deinde ordinatio.

Si non ſatisfit; & à quo tempore citra; deſcriptio, & ordinatio.

Si dotatum & titolare, vbi titulus ipſe fuerit ad dictum Altare, translatus, fiet deſcriptio, & vnde conſtet de trãſlatione; & inſtrumentum trãſlationis ponatur in filo, ſi haberi poterit; fiat deinde ordinatio.

Si ſit, vel prætenditur de iure patronatus, dicatur quorum ſit; & nè deſcribendo ſimpliciter tale beneficium eſſe de iure patronatus, hæc ſumma quandoque allegaretur, & iudicialiter produceretur.

ut ad demonstrandum ius & titulum prætens per eum iurispatronatus, de quo tamen aliter non constaret, neque forsitan verè esset: Ideo in descriptione huiusmodi visitatores semper vtantur his verbis; scilicet, de iure patronatus, vt prætenditur, familiæ de Monetis.

Descripto semper nomine fundatoris, quale onus, & qua die, & à quo Notario receptum fuerit instrumentum fundationis; & habeatur copia ponenda in filo: vel si erit exhibitæ, & dimissa in alijs Visitacionibus, dicatur; & vbi non exhibeatur, neque fuerit exhibitæ, ordinatio, vt exhibeatur, si haberi potest.

Nomen titularis; & si prætens, vel absens; & vbi; & si residere tenetur, ordinatio.

Si ipse titularis per se, vel per mercenarium satisfaciat oneri: & quis mercenarius, quæve elemosina ipsi mercenario. Si non satisfaciat oneri: & à quo tempore citra, ordinatio.

Exhibitio Inuentarij bonorum & iurium stabilium, cum litibus, vsurpationibus, & prætensionibus ad formam præscriptam instructione præmittenda: quod ponatur in filo, & fiant ordinationes opportuna.

Exhibitio Inuentarij paramentorum, quod ponatur in filo; & fiant ordinationes opportuna.

Altare Sancti N.

Confessionalia; ordinatio etiam de loco vbi collocari debent.

Vas aquæ sanctæ, ordinatio.

Pulpitum, ordinatio.

Capla, & banchalia elemosinarum, ordinatio.

Sedilia muliebria, & alia impedimenta, ordinatio.

Vas oleorum pro lampade, & alia indecentia in ecclesia, ordinatio.

Portæ in frontispicio, ordinatio.

Ostia lateralia, ordinatio.

Fenestræ, ordinatio.

Parietes, ordinatio.

Tectum, ordinatio.

Pauimentum, ordinatio.

Sepulturæ, & sepulchra supra terram, ordinatio.

Cœmeterium, & eius seruitutes, & vsurpationes; descriptio, & ordinatio.

Sacristia, Inuentarium paramentorum in filo, & ordinationes de paramentis, de oratorio, fenestris, lauatorio, guardarnero paramentorum, & Archiuio scripturarum; de libro notæ Missarum; de tabellis tenendis in sacristia; de libris tenendis in sacristia.

Adest custodia titularis, vel mercenaria, custos est, N. electus, Inuentarium bonorum, vel notula mercedis est in filo; ordinatio.

Domus Parochialis an adsit, descriptio, & ordinatio.

Conuocatis fabricerijs exhibuerunt inuentarium reddituum fabricæ in filo; visi sunt libri rationum malè tenti; ordinatio.

Factis calculis repertum est, quod D.N. Thesaurarius restat debitor de libris &c. ordinatio.

Interrogationes Parocho de bonis, & redditibus, cum vsurpationibus, litibus, & prætensionibus, Inuentarium in folio, & fiant ordinationes opportuna.

Vnio clericatus Sancti, N. eidem parochiali ecclesiæ facta, descriptio, & inuentarium bonorum in filo.

De Missis, & diuinis officijs, descriptio, & ordinatio.

De pertinentibus ad curam animarum, scilicet.

Familiarum numer. summam descriptio.

Libro Rituali, ordinatio.

Libro Baptismorum, ordinatio.

Libro Chrismatum, ordinatio.

Libro Matrimoniorum, ordinatio.

Libro status distinctè singularum familiarum, & animarum Parochiæ, ordinatio.

Registro, seu filicæ literarum Archiepi scopalium, ordinatio.

Libro Registri Bullarum, & edictorum publicarum, ordinatio.

Item de omnibus, & singulis alijs, quæ requiruntur in literis, & instructionibus præparatorijs Visitacionis, descriptio vt infra.

Exhibeat Inuentarium omnium iurium, & scripturarum pertinentium præfatæ Ecclesiæ, & eius Altaribus, quod videatur in filo.

Exhibeat Inuentarium omnium iurium,

& scriptorum pertinentium prefatae ecclesiae, & eius altaribus, quod videatur in filo.

Exhibeat notam omnium votorum publicorum, & piarum consuetudinū vniuersitatis huius parochiae, vt in filo.

Exhibeat indicem eorum omnium, quae de laicis requiruntur ex dictis instructionibus generalibus, quae listae videantur in filo.

Culpa reperta in Rectore ob non denunciationem inconfessorum, vel aliorum delinquentium.

Processuum singulorum confectio circa delicta laicorum denunciata.

Conuocatio nobilium, & vicinorum, tū simul, tum aliquorum separatim magis probatorum secretō, interrogatio circa vitam, moresq; parochi, & aliorum clericorum, & etiam circa negligentiam in sacramentorum administratione, & circa emolumenta extraordinaria, maxime in funeralibus, Baptismis, & matrimonijs; descriptio in libro processuum, & si quod processu dato etiam iuramento dignum; alioquin sola ordinatio quae ostendat defectum.

Scholae Sacramenti.

Visitatio scholae sacramenti, cū eius erectione, regulis, inuentario paramentorum, reddituum, & calculis administrationis; descriptio, & ordinatio.

Visitatio scholae Doctrinae Christianae; descriptio, & ordinatio.

Visitatio si quae alia schola in eadem ecclesia.

Interrogatio Parocho de alijs clericis, & ecclesijs saecularibus, oratorijs, scholis, locis pijs, & Monasterijs, tam viro-ram, quam mulierum intra fines Parochiae existentium: descriptio distincta, praeter listas tradendas ex instructionibus ante transmissis.

Visitatio singulorum de clero in illius parochiae finibus habitantium; descriptio plena in libris particularibus, vel etiam in libro processuum, vt dictum est in Regulis de actus describendis, ac illorum habitationum, cum exhibitione licentiarum, & eiusmodi.

Visitatio domus, & librorum ludi ma-

gistrorum, & eiusmodi scholarum.

Item Bibliotecarum, & impresorum officinarum.

Visitatio ipsarum ecclesiarum saecularium, oratoriorum, ac reliquarum scholarum, & locorum piorum, & descriptio.

Descriptio in folijs particularibus, vel etiam libro processuum, vt dictum in singulis actis describendis.

Circa visitationem ipsarum scholarum, & status locorum piorum, aduertatur principaliter.

AN auctoritate ecclesiastica erecta, descriptio.

An regulae, & statuta comprobata auctoritate ecclesiastica, descriptio.

An habeant oratorium, vel altare; descriptio, & ordinatio.

An Sacristiam; descriptio.

An Campanile; descriptio.

An celebrare faciant Missas; descriptio.

An habeant paramenta; descriptio.

An redditus: & sub quibus oneribus; descriptio.

An olim visitata; & an reddant rationes administrationis (quae omnino videantur tunc etiam a Visitatore) descriptio: & fiat calculus, ac subscribatur, ac firmetur manu Visitoris, in ipsis libris, vel saltem rogatu Notarij.

DE OFFICIO VICARII in causis Civilibus.

VICARIUS Civilis hora iuridica pro tribunali sedeat, tamen quod ad obseruationem terminorum, quam quod ad prolationem sententiarum.

Causas summarias, & praesertim miserabilium personarum, & puerum locorum, ac ecclesiarum breui manu; reliquas vero omnes reseratis superfluis citius quoad fieri poterit, expediat, ad praescriptum reformationis fori Archiepiscopalis nuper facta.

A partibus, & earum procuratoribus pro ipsarum faciliore expeditione, etiam ex suo officio, si expedire videbitur iuramenta calumniae exigat.

Nulla modo se immisceat tam in reseruata soli Archiepiscopo, quam etiam

Vica-